

PREDIKAN 17:E SÖNDAGEN EFTER TREFALDIGHET DEN 15/9 1940

I ÖVERUMS KYRKA.

TEXT LUK 14:1-11.

PSALMER: 478:1-3, 402:3-7, 206:4, 347:1-5, 431:7-10.

I Faderns och Sonens och den Helige Andes namn. Amen.

Låt oss tacka och lova!

Vårt påskalamm, o Jesu Krist.

Är du förutan vank och brist.

Åt oss du kraft och näring bjöd

I all vår strid, i all vår nöd.

Pris dig som har ur dödens våld

Mig, köttslig, under synden såld

Köpt fri och lärt den väg att gå

Där jag ett evigt liv skall nå. Amen. (Sv.Ps. 104:4,7)

Förgängelsens trälar och frihetens söner.

Frihet (är) ett av de mest missbrukade ord som finns. Vi ha levat i frihetens århundrade och sett missbruket inför våra ögon. Alla band har man försökt kasta av. Och man har också i stort sett lyckats. Den moderna människan står där, frigjord från Guds obehagliga verklighet (tror hon), från bud och lagar och från många yttre band, som fordom minskade hennes rörelsefrihet. För första gången i världshistorien skulle den oinskränkta friheten (för folk och enskilda) bli verklighet. Och följden har blivit att vi står inför en modern människa, som är beredd att underkasta sig de hårdaste tyranner, som gläder sig åt att bli ledd, viljelöst. --Men så måste det ju gå. Ty den frihet man dyrkade var icke en frihet till att få göra en tjänst utan en frihet från alla tjänster. D.v.s. det var en frihet för det egna jaget att få handla efter sitt eget behag. Och då blir man följaktligen fri från alla herrar utom den allra värsta, nämligen Jaget. Det är en fruktansvärd herre. Jaget driver och jagar människan till att tillvarata sina egna fördelar, hänsynslöst - och så står alla mot alla i en enda förvirring, var och en behärskad av sitt jag. Tvånget att lyda en kommer då som ett evangelium. Och så säljer man all frihet åt denne ene starke, även den frihet, som man inte har rätt att offra: samvetets. De som nu ville bli Frihetens söner blev i stället Förgängelsens trälar.

Den som strävar efter frihet för sitt eget jag, kommer i träldom under sitt eget jag.

Man måste söka "de bästa platserna" vid livets gästabud. Tyrannen Jaget tvingar en (slutet av texten om gästerna hos fariséen).

Denna jagiskhet mycket vanlig även bland dem, som mena sig vara kristna. Detta att akta på sitt eget värde, denna frånvaro av hjärtats ödmjukhet.

När sådana oförlösta människor blir "kristna" (tro, att de bli det), så blir de lagtrålar. Hjärtat är bundet, de måste se det goda såsom något yttre. Och sen blir det en fruktansvärd växelverkan mellan träldomen under jaget och träldomen under lagen. Jaget tvingar dem att lägga allt större vikt vid lagen, och laggärningarna drar mer och mer uppmärksamhet på det egna jaget. (Fariséerna i början av texten, de tigande, buttra belackarna av andra, som med onda ögon se på den, som i sann frihet från lagen gör en god gärning.) Så är det även många kristna som tro sig vara Frihetens söner men äro Förgängelsens trålar.

Det är icke stor skillnad, tycker man kanske, på Träldom och Tjänst. Skillnaden är stor. Den som lever i träldom han tjänar mot sin vilja, den som lever i tjänst han tjänar med sin vilja, fritt, därför att han har sin lust i att tjäna. Trälens hjärta är bundet. Tjänarens hjärta är fritt, förlöst. - Finns det någon sådan tjänare, som tjänar utan att tvingas? "En tjänarens tjänare kom alla Herrars Herre" sjöng vi nyss. Det fanns en, "som var till i gudsskepnad, men icke räknade jämlikheten med Gud som ett byte, utan utblottade sig och antog Tjänareskepnad, när han kom i människogestalt." Det är Honom, vi i dagens text se betjäna en vattusiktig man. Så tjänade han dag för dag, syndare och sjuka och publikaner. Han sade också om sig själv, att han var kommen för att tjäna och giva sitt liv till lösen för många. Korset. Uppståndelsen. Hans fortsatta kärleksgärning mot oss i Ord och Sakrament.

Hans testamente: "I bröder tjäna så varann, som jag er alla tjänte" (psalmen vi nyss sjöng). Det tesamentet gav han vid fotatvagningen. "Jag har nu givit eder ett föredöme. ...Den som bland eder vill vara den främste, han vare den andres tjänare."

Men du säger: vad har detta med Frihet att göra? Du må veta: Det finns intet annat än Tjänst, som kan ersätta Träldom. Söker du frihet åt det egna jaget, så hamnar du i träldom. söker du frihet att få tjäna, så blir du fri. Det är sanningen om friheten. Frihet måste vara sammanvuxen med Kärlek, annars blir friheten Träldom.

Och ändå är det sanningen. Ty du kan icke söka frihet att få tjäna, om du inte redan är Fri. Har du Kärlek, då är ditt hjärta fritt. Fritt från det egna Jaget och i samma ögonblick fritt från Lagen. Då är du löst från din Synd. Och endast Han, den store Tjänaren, kan utföra det befrielseverket. Genom Syndernas förlåtelse. Han tar dig ut ur din egen åsyn. Nu är du fri, nu älskar du. "Nu har Sonen gjort dig fri, så att du verkligen är fri." Hjärtat kan vi icke själva befria; det måste en annan göra.

"En kristen människas frihet" står det över vår text. En boktitel från 1500-talet. "En kristen människa är i tron den friaste. Herre över allting och ingen underdånig. En kristen människa är i kärleken den ödmjukaste Tjänare åt alla och var man underdånig."

Det 1:sta är Syndernas förlåtelse (tron) "Vad rör oss världens hot och hån. Vår Broder är Guds ende Son. Ho kan oss nu fördärva? (Olaus Petri).

Det 2:dra är Kärleken till nästan, som bjuder oss ödmjukhet, att "ta den nedersta platsen vid bordet" (slutet av texten). - De som i daglig syndaförlåtelse leva i denna Guds kärlek och ge den vidare i världen, de ha upphört att vara Förgängelsens trålar och blivit Frihetens Söner.

Denna bertaktelse kan vidgas. Vi gå idag till val såsom fria medborgare. Hos var och en av oss ligger den frestelsen nära, att i samhällslivet fråga efter fördelar och rättigheter, se efter, vem som lovat oss mest. Då söker vi frihet för det egna jaget, då kommer klassen i medelpunkten, icke det helas väl. Slutet blir trældom. Enda räddningen är att vi fritt och frivilligt ta gemensamma bördor på oss, att vi ha lusten att tjäna våra bröder med allt vårt arbete och allt vårt verk. Nyttjar vi vår frihet till inbördes tjänst och icke till självisk ävlan, då är vår samhälleliga frihet en levande frihet, som skall bestå, "vad än må i tiderna stunda".

Men denna syn kan vidgas ytterligare. Hela vårt folk har genom ett Guds under fått bevara sin frihet och självständighet under ett krigsår, som lagt det ena området efter det andra under främmande herrar. Vi må veta, att vi har vår Frihet som folk endast för att bruka den i det helas tjänst, Europas och mänsklighetens tjänst. Varje stolteserande med vår bestående oavhängighet är dårskap, ett sökande efter självisk frihet, utan tjänaresinne. Vi ha vår frihet för att hjälpa till att bygga upp en söndersliten värld. Hittills har vi hjälpt vårt östra grannland, och i någon mån också vårt västra. Framtiden måste stå i den fortsatta tjänstens tecken, annars är vi icke värda den gåva, som Gud skänkt vårt folk.

Men betraktelsen kan vidgas ytterligare. Sålänge vi leva på jorden, är vi på ett sätt Förgängelsens trålar. "Vi på jorden leva här under Döden fångne.", såsom den vattusiktige. Fullt ut bli icke de kristtrogna Frihetens Söner förrän på andra sidan dödens gräns. "Den som här ödmjukar sig han skall då bli upphöjd", såsom vår text inskräper i sitt sista ord. (Vanlig tanke i Nt.) Men vi må akta oss att i våra hjärtan förvandla detta himmelska hopp till en ny själviskhet! Himmelen är fortsatt Tjänst i fullkomlig Frihet. Uppenbarelsebokens 7:de kapitel visar oss bilden av dem, "som kommit ur den Stora Bedrövelsen, som tvagit sina kläder och gjort dem vita i Lammets blod." Men så heter det - i gripande enkelhet - "Därför stå de inför Guds tron och tjäna honom, dag och natt, i hans tempel".

Och den man, som i Wittenbergs kloster varit en Förgängelsens träl men genom Ordet blivit en Frihetens Son, han visste också detta: att Himmels fullkomliga frihet är detsamma som oavbrutet Tjänande. Hans lovsång till Kristus rör sig mellan dessa båda: Frihet och Tjänst. "Jesus Kristus, min Herre, har förlossat, förvärvat och vunnit mig, förtappade och fördömda människa" - det är Befrielsen, men nu kommer Tjänsten - "på det att jag skall vara hans egen, bliva och leva under Honom i hans rike och tjäna Honom i evig rättfärdighet, oskuld och salighet, såsom han är uppstånden ifrån Döden, lever och regerar i evighet. Det är visserligen sant." Amen.